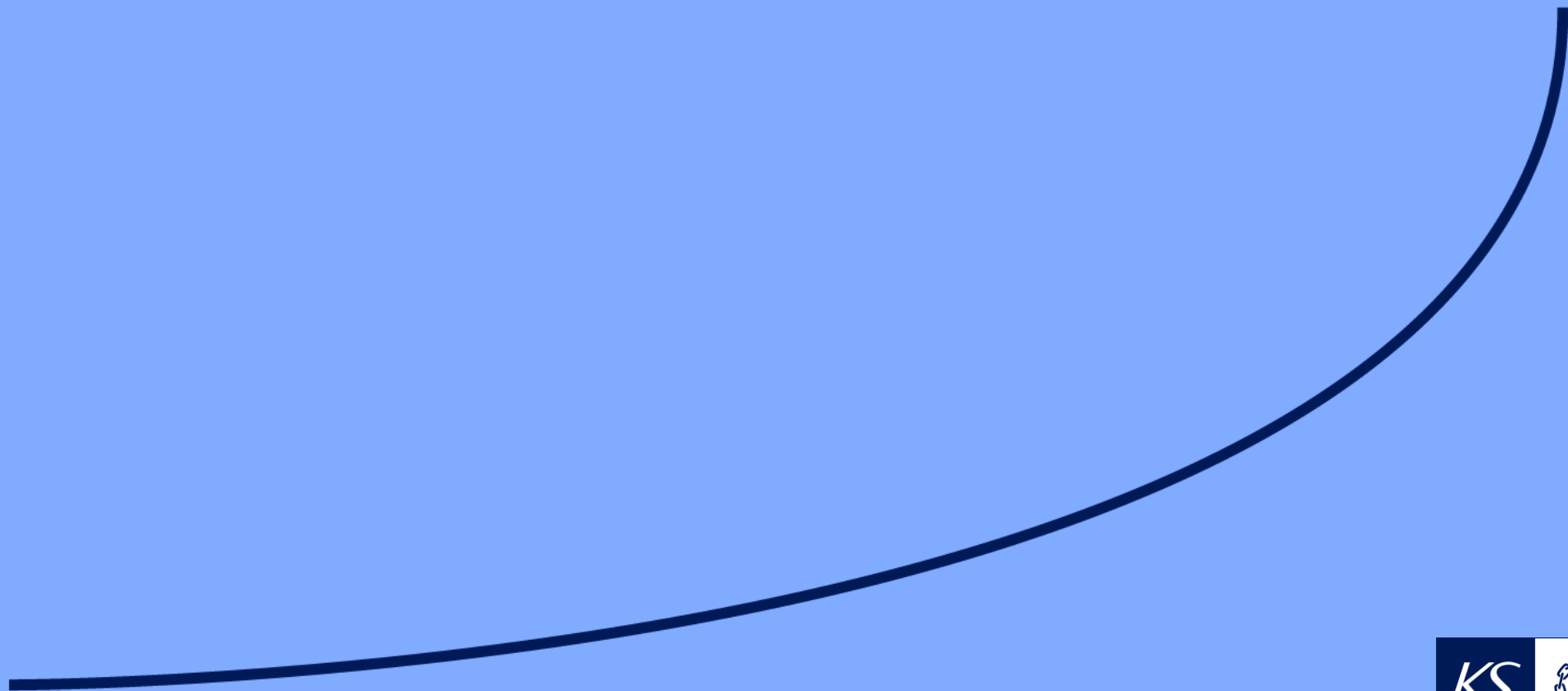

KS Folkevalgtprogram

27

23

23

27

Folkevalgprogram Bydel Søndre Nordstrand

3. nov. 2023

Lilleba Fauske, tidligere direktør i
Velferdsetaten

Lasse Østmark, tidligere direktør i
Bydel Gamle Oslo

Først og fremst;
Gratulerer med
valget!

23 ~ 27

Foto: Tor Fjeld

Dagens temaer

Dag 1

1. Dette er kommunen
2. Hva innebærer det å være folkevalgt?
3. Samspillet de folkevalgte imellom

Dagens temaer

Dag 2

4. Samspillet med administrasjonen

5. Samspillet med lokalsamfunnet

KS – organisasjon for landets kommuner

- Forhandler i sentrale lønnsoppgjør for kommunene
- Viktig utviklingspartner
- Driver mange utviklingsnettverk
- Ledes av Gunn-Marit Helgesen, politisk valgt

Målsetting

KS Folkevalgtprogram
skal bidra til å **styrke**
de folkevalgtes
motivasjon,
rolleforståelse og
trygghet til å løse
utfordringer og skape
muligheter

23 ~ 27

Kort presentasjonsrunde

Politikerne

- Navn, parti, politisk erfaring, sivil jobb
- Hvorfor ble jeg folkevalgt?
- Stikkordsmessig - Hva brenner jeg for
- Hva er mine forventninger til disse dagene

Administrasjonen

- Navn og ansvarsområde

Dette er kommunen

1

Kommunens oppgaver og roller

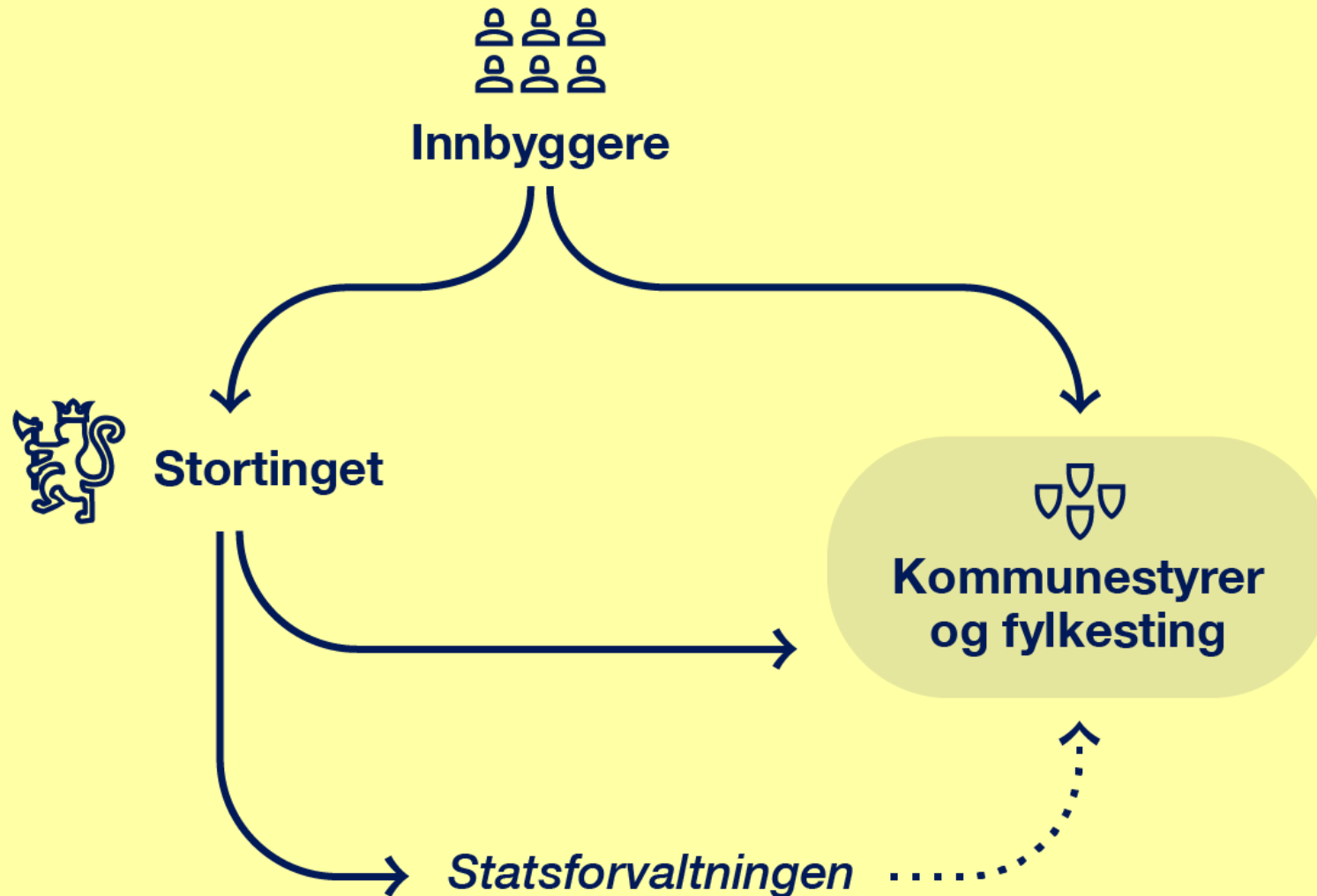
- Være en demokratisk aktør
- Yte offentlige tjenester
- Drive samfunnsutvikling
- Utøve myndighet

23 ~ 27

Foto: Shutterstock

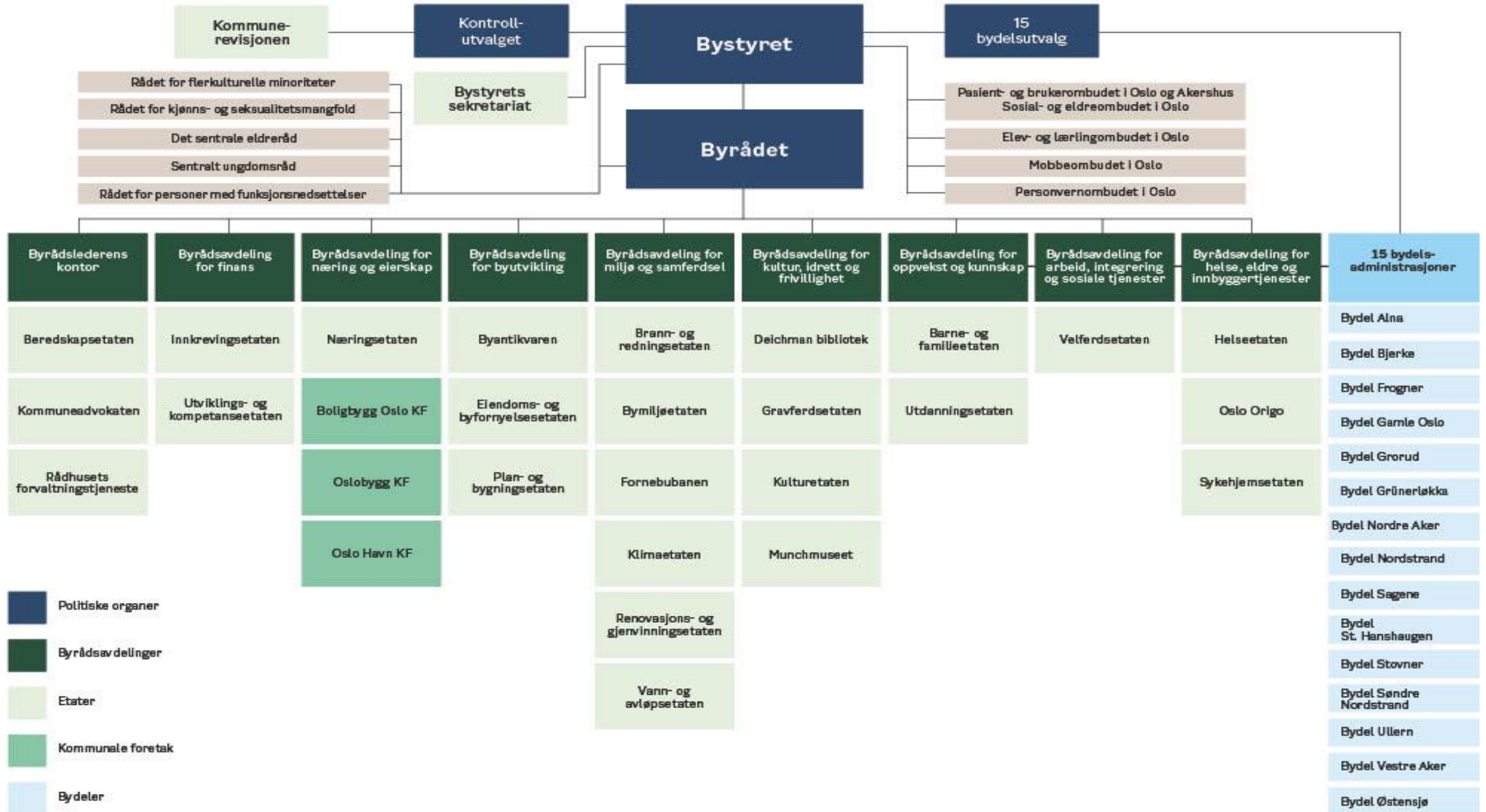
Slik styrer Stortinget kommunene og fylkeskommunene

Organiseringen i Oslo kommune / fylkeskommune

- Bydelenes plassering i linjen
- To linjer fra bystyret
- Det parlamentariske systemet
- Bydelsreglementet

Organisasjonskart Oslo kommune

Oslo har byparlamentarisme som styringsform – hva innebærer det?

I det parlamentariske systemet er det et byråd som

- representerer den utøvende makt
- har ansvar for daglig drift av kommunen
- har ansvar for å
 - Forberede saker til bystyret
 - Bestemme innstilling i saken
 - Sette vedtak ut i livet

Byrådet

- Består av leder, nestleder og et gitt antall byråder (nå til sammen 8)
- En byråd får ansvaret for en saksportefølge og er parlamentarisk ansvarlig overfor bystyret
- Byråder kan ikke sitte i bystyret
- Byrådene har møteplikt i bystyret

De viktigste forskjellene på parlamentarisk system og formannskapsmodellen

- I et parlamentarisk system har byrådet den samme rollen som kommunedirektøren har i formannskapsmodellen
- Den daglige styringen av kommunen blir mer politisk synlig
- Byråden er parlamentarisk ansvarlig overfor bystyret
- Modellen kan i praksis representere et tydeligere skille mellom posisjon og opposisjon

Hammersborgerklæringen

Det politiske grunnlaget for et byråd
utgått av Høyre og Venstre
2023 - 2027

Bydelsreglementet – må leses

- Formålet med reglementet er å forankre bydelene i kommunens styringssystem, fastsette hvilke kommunale oppgaver bydelene i hovedsak er tillagt ansvaret for og angi saksbehandlingsregler
- Bydelsadministrasjonen med bydelsdirektør som øverste leder er underlagt både byrådet og bydelsutvalget

Bydelsutvalgets oppgaver – noen stikkord

- Ansvar for planlegging og oppfølging
- Avgjørelsesmyndighet i saker som er tillagt fra bystyret
- Vedta budsjett innen de rammer, retningslinjer og frister som bystyret fastsetter
- BU – den øverste myndighet i bydelen og har ansvar for å føre tilsyn med bydelens virksomhet
- Tilsynet ivaretas primært gjennom ordinær budsjettoppfølging, gjennomgang av tertialrapporter, årsmeldinger og øvrige rapporteringer

Refleksjonsoppgave

Noen av dere har erfaring fra forrige periode.....

Hvordan synes dere disse oppgavene ble ivaretatt av forrige BU?

Noen tips til de nye medlemmene i BU?

Bydelens ansvarsområder

HELSE

Helsestasjon

Folkehelse – miljørettet helsevern

Fastlegene

Fysioterapi

BARN OG UNGE

Barnehager

Barnevern

Forebyggende barne- og ungdomsarbeid

SALTO

ELDRE & OMSORG

Hjemmetjenester, hjemmesykepleie

Omsorg +

Dagsenter/seniorsenter

Vedtak om TT

Vedtak som sykehjemsplass

Tiltak for personer med nedsatt funksjonsevne

SOSIALE TJENESTER

Sosialhjelp (NAV)

Vedtak om kommunal bolig/bostøtte

Lokalt rusarbeid – søknad om plasser

Sysselsetting

Mottak og integrering av flyktninger

Bydelens ansvarsområder

PSYKISK HELSEARBEID

Oppfølging i tilrettelagte boliger og tiltak

BY-BYDELSUTVIKLING

Høringsuttalelser til ulike planer

Drift av parker/idrettsanlegg

ØVRIGE SAKER

Lokalt beredskapsarbeid

Skjenkesaker – forslag til vedtak

Miljøstasjon/miljøfyrtårn

Beboerparkering

Forebyggende brannvern

**DET ER DISSE OMRÅDENE BYDELEN OG
DERMED BYDELSUTVALGET HAR ANSVAR
FOR.**

**BUDSJETTRAMMEN BYDELEN FÅR TILDELT
HVERT ÅR ER TILPASSET DISSE
DRIFTSOPPGAVENE.**

**OSLOS BYDELER HAR GENERELT LITEN
UTREDNINGSKAPASITET OG EN LITEN
ADMINISTRASJON.**

**PERSONALRESSURSENE ER BUNDET OPP I
DRIFTS- OG LEDELSESOPPGAVER TILKNYTTET
DE ANSVARSOMRÅDENE SOM ER NEVNT.**

Dette har bydelene ikke administrativt ansvar for:

- Skole og utdanning
- Samferdsel, vei, kollektiv transport, natur, en god del parker, renovasjon
- Bibliotek, kommunale museer, gravlund, kirker
- Sykehjem, legevakt, institusjoner barn & rus
- Kommunale bygg: barnehage, boliger, tomter, svømmehaller
- Byutvikling
- Skatt

23 ~ 27

Refleksjon

Ser du noen utfordringer med at bydelsutvalget ikke har ansvar for alle kommunale oppgaver i Oslo? Og hvordan tenker du at dette kan løses på en god måte i praksis?

Hva er egentlig kommunepolitikk?

- Ta stilling til bydelsdirektørens forslag?
- Holde orden på administrasjonen?
- Gjennomføre nasjonale føringer?
- Drive sentralt bestemt partipolitikk?
- Gjøre det folket vil at jeg skal gjøre?
- Drive tjenesteyting?
- Utvikle lokalsamfunnet?
- Utøve lokalpolitisk skjønn?

23 ~ 27

Foto: KS

Diskusjonsoppgave

Hva er politikk og hva er ikke politikk
i vår bydel?

**Hva innebærer det å
være folkevalgt?**

2

Refleksjon

Har dere noen refleksjoner om disse forskjellige delene av det folkevalgte lederskapet?

Hvordan ivareta ombudsrollen?

Rollen som BU-leder

- Lede bydelsutvalgets arbeid
- Gjennomføre og lede BU-møtene
- Kontaktledd mellom bydelsutvalget og bydelsdirektøren
- Bydelens ansikt overfor befolkningen
- Være kommunens representant med ansvar for å representere kommunen ved offisielle anledninger
- Være brobygger mellom flertall og mindretall og bidra til et godt samarbeidsklima i bydelsutvalget
- Bygge bydelens og kommunens omdømme

23 ~ 27

Inhabilitet

- Det kan være fare for at du vil opptre partisk
- Det er av stor betydning at folk har tillit til at folkevalgte opptrer upartisk
- Beskytter den enkelte folkevalgte mot utilbørlig press utenfra
- Ikke noe bekvemmelighetsflagg

Habil eller inhabil: hvilke regler gjelder?

Forvaltningsloven

- Automatisk inhabil
 - Part i saken
 - Nært slektskap/familie
 - Verge/fullmektig
 - Leder, styremedlem, bedriftsforsamling
- Andre særegne forhold
 - Fordel, tap, ulempe for en selv eller nære/kjære

Kommuneloven

- Som ansatt forberedt eller truffet vedtak i en sak
 - Inhabil i behandling av saker og klager
 - Habil i behandling av årsbudsjett, økonomiplan, kommuneplan, regional planstrategi mv.
- Habil ved valg, fastsette godtgjøring ol.
- Fritak av personlige grunner

Hvordan håndtere habilitet?

- Medlemmet har selv plikt til å vurdere sin egen habilitet
- Organet selv som avgjør, den som skal vurderes kan forklare seg, men ikke delta i debatten eller avgjørelsen
- Avgjørelse kan være gjenstand for lovlighetskontroll
- Hva gjør dere i gruppens behandling av den samme saken?

Foto: Mostphotos

Hva er rett og galt?

- Etikk er læren om moral
- Hvordan **bør** en handle
- Sentrale begrepspar:
 - Rett og galt
 - Tillatelig og utillatelig
 - God og dårlig
- For oss i kommunal sektor;
 - Hvordan bør vi handle/opptre for å opprettholde tilliten

23 ~ 27

Foto: Shutterstock

Hvordan ta folkevalgt lederskap?

Diskusjonsoppgave

Hvilke politiske saker mener du er de viktigste i bydelen i de neste fire årene?

1. Bruk 3 minutter for deg selv og tenk gjennom spørsmålet
2. Ta en rask runde rundt bordet og hør hva hver og en av dere har tenkt
3. Drøft dette i gruppen i 15 min

Diskusjonsoppgave

Hva er de tre viktigste områdene bydelsutvalget bør arbeide med de kommende fire årene?

Gå inn på www.menti.com og tast inn koden xxxxxx

Hvordan utøve folkevalgt lederskap i praksis

- Reise en sak eller en debatt
- Private forslag
- Fremme alternative forslag til vedtak
- Kreve å få en sak på saklista
- Behandle innbyggerinitiativ
- Verbalforslag i budsjettet

23 ~ 27

Foto: Siv Dolmen

Refleksjon

Hvordan er erfaringen fra forrige periode?

Er det enkelt å få opp en sak på dagsorden?

Folkevalgt på sosiale medier

- Vi er folkevalgte hele døgnet – hva innebærer det?
- Hvordan omtaler du andre?
- Hvordan håndterer vi usakligheter mot andre folkevalgte?

FRA VALGLØFTET 2023

Vi sier nei til:

- Hets, mobbing, trakassering, skjellsord og personangrep.
- Spredning av usann informasjon.

Vi sier ja til:

- Saklige og sannferdige debatter med god meningsbryting og argumentasjon.

Vi forventer:

- At nasjonale politikere selv er rollemodeller i diskusjoner og debatter.

Vi vil bidra med:

- Alt vi har av kunnskaper og krefter for å bygge lokaldemokratiet videre.
- Opplysende og ansvarsfulle diskusjoner og debatter.

- Vi behandler hverandre med respekt, også når vi er uenige.
- Vi alle jobber aktivt for at alle stemmer kan bli hørt.
- Vi viser hverandre gjensidig tillit.

Refleksjon

Hvordan vil dere bidra til at det blir et godt og trygt ytringsmiljø blant BU-politikerne i bydelen?

Tips og råd for håndtering av hets på nett og sosiale medier

MEG SELV

- Opprette separate politiker-profiler
- Være rollemodeller i kommunikasjon
- Ta avstand fra uakseptable ytringer mot andre folkevalgte
- Melde fra om hets og trusler
- Følge forpliktelser i Valgløftet 2023

KOMMUNEN/ FYLKESKOMMUNEN

- Kontaktperson i kommunen
- Rutiner for håndtering og oppfølging
- Bedriftshelsetjeneste for folkevalgte
- Ta kollektiv avstand fra hatefulle ytringer og trusler
- Vedta «Valgløftet 2023»
- Åpenhet i politiske prosesser
- Dialogmøte mellom lokalaviser/politi og folkevalgte

PARTIENE

- Kontaktperson i partiet
- Ressursgruppe rundt politikere
- Rutiner for håndtering og oppfølging
- Bistå lokalpolitikere i kommunikasjon
- Forankre vanskelige saker i partiets organer
- Kurs om debattkultur

Samspillet de folkevalgte imellom

3

Politisk kultur kan være så mangt

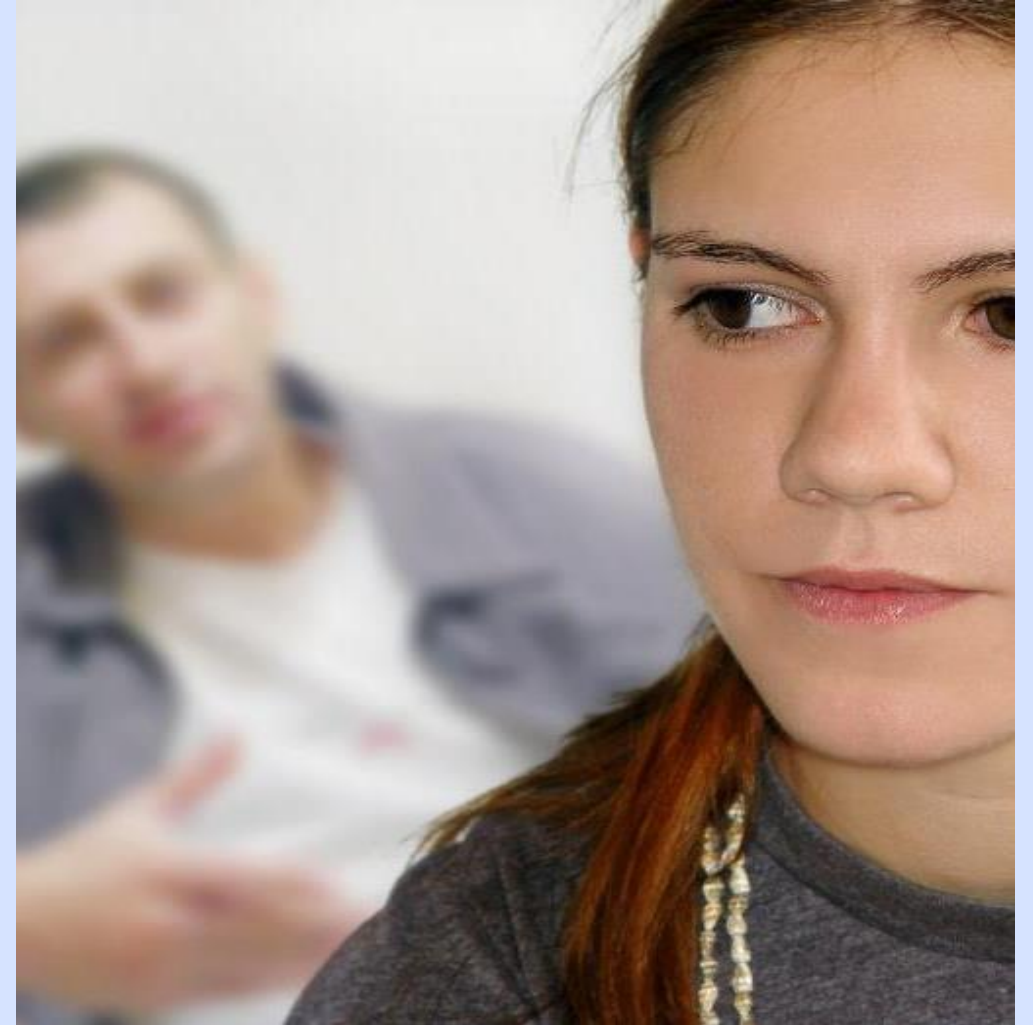
Foto: UK Parliament/Mark Duffy

Foto: Peter Mydske/Stortinget

Hva er politisk kultur?

- Uskrevne regler for hva som er god eller akseptabel opptreden på den lokalpolitiske arena
- Disse uskrevne reglene videreføres bevisst eller ubevisst
- Den politiske kulturen påvirker hvorfor man gjør som man gjør
- Handler om holdninger, praksis, rutiner, samhandlingsformer
- Oppfattes som selvfølgelighet

Hva skaper trivsel og motivasjon?

- Folkevalgte trives best dersom:
 - debatten er god
 - det er klare politiske skillelinjer
 - rollen som folkevalgt er klar
 - det er et godt samarbeidsklima
 - det er lett å sette dagsorden
 - vervet ikke er alt for tidkrevende
 - ... og de får utnyttet handlingsrommet

Hva kan påvirke kulturen i bydelsutvalget?

- Politisk klima
- Rolleklarhet
- Informasjon
- BU-lederens rolle
- Saksbehandlingsregler i folkevalgte organer
- Politisk organisering
- Fysiske rammer

23 ~ 27

Foto: Siv Dolmen

Refleksjonsoppgave

Hva er viktig for at jeg som ny skal oppleve et godt klima i BU møtene?’

Hvordan kan jeg som mer erfaren politiker bidra til et godt miljø?

Tiltak for god samhandling

- Avklaring av roller og god rolleforståelse
- Designe gode prosesser - når skal folkevalgte involveres?
- Politiske styringssignaler = tydelige vedtak i møter
- Formelle arenaer for utveksling av informasjon
- Gode nok rutiner for rapportering
- Møteplasser for samtaler mellom de folkevalgte og administrasjonen
- Formalisert informasjon fra administrasjonen, skriftlige rapporter
- Samme informasjon til alle folkevalgte til samme tid

Foto: ScanStockPhoto

Men klarer vi å leve opp til idealet?

- «Posisjon» og «opposisjon»?
- Gruppemøter – mye avgjøres på bakrommet?
- Streaming – snakker til et publikum?
- Kommuneloven – setter begrensninger på samhandling?

Arbeidsutvalget

- Arbeidsutvalgene er hjemlet i kommuneloven
- Hvert bydelsutvalg skal opprette et arbeidsutvalg, som skal bestå av 5 medlemmer med varamedlemmer
- Arbeidsutvalget velges blant bydelsutvalgets medlemmer og ledes av bydelsutvalgets leder
- Arbeidsutvalget skal bestå av både flertalls- og mindretallskonstellasjonen i bydelsutvalget
- En representant fra hver av de partigruppene som ikke blir innvalgt, kan møte som observatør med talerett
- Bydelsutvalget fastsetter selv hvilke oppgaver arbeidsutvalget skal ha
- Bydelsutvalget kan gi arbeidsutvalget myndighet til å treffe vedtak i saker som ikke har prinsipiell betydning

Komiteene

- Komiteene er hjemlet i kommuneloven – som utvalg.
- Bydelsutvalget kan opprette og velge komiteer som saksforberedende organer for bydelsutvalget.
- Medlemmer til komiteer skal velges blant bydelsutvalgets medlemmer og personer som er valgbare til bydelsutvalget
- Bydelsutvalget kan delegere sin kompetanse til å avgi høringsuttalelser til komiteer
- Avgjørelsesmyndighet som ikke gjelder enkeltvedtak eller forskrift, og som ikke binder kommunen privatrettslig, kan delegeres til komiteer
- Komiteer kan ikke ta avgjørelser med prinsipiell betydning
- Komiteer kan ikke uten bydelsutvalgets samtykke pålegge administrasjonen ressurskrevende utredningsarbeid

Refleksjonsoppgave

I bydelsutvalget...

Hvordan kan man oppnå dialog og felles løsninger på tvers av politiske skillelinjer?

Gruppemøter

Hvordan vil vi ha det i vårt bydelsutvalg, og hva er vårt bidrag til en god kultur?

Dere skal forberede et innlegg på max 2 ½ minutt som skal holdes på talerstolen

23

27

Takk for oss !

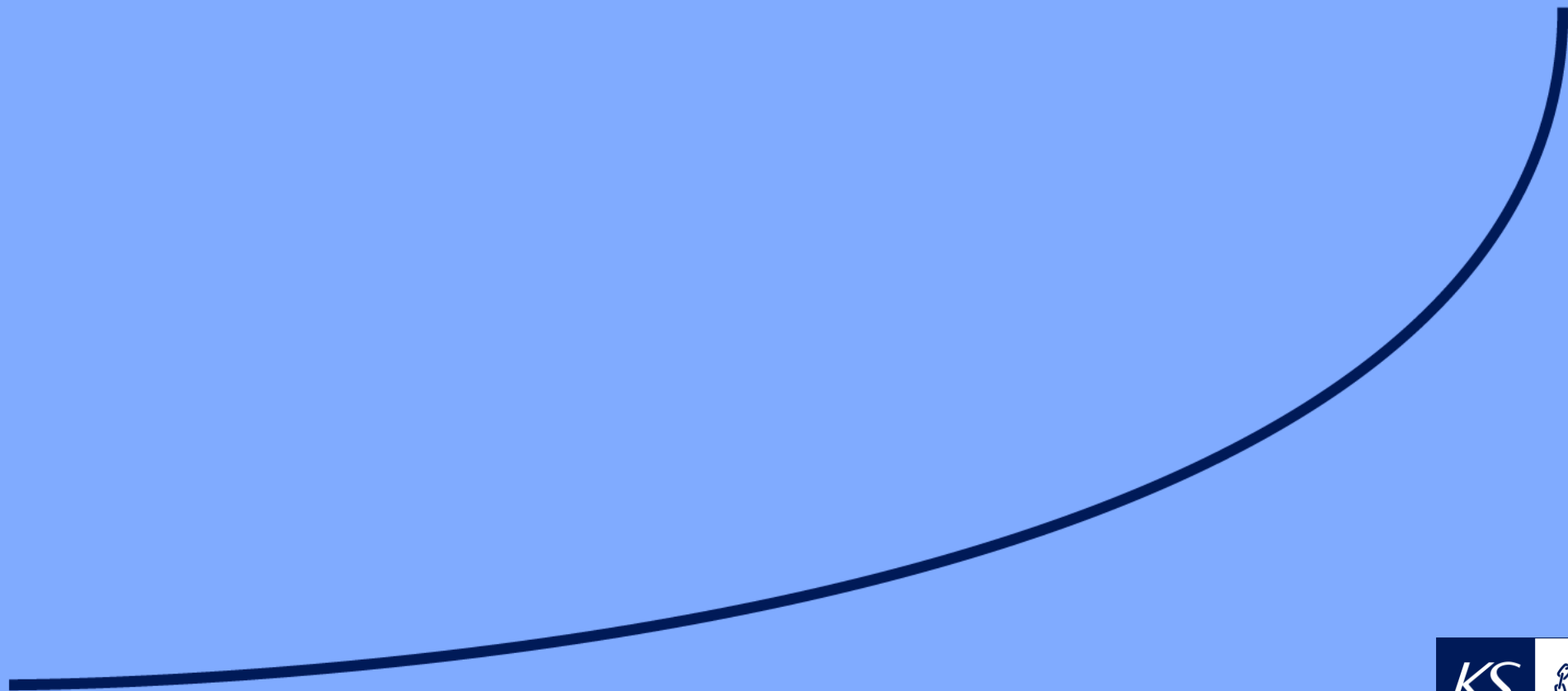
Vi sees igjen i morgen.

KS Folkevalgtprogram

27

23

Dagens temaer

Dag 2

4. Samspillet mellom politikerne og administrasjonen
5. Samspillet med lokalsamfunnet

Samspeilet mellom politikere og administrasjonen

4

Ett lag med felles oppdrag – ulike roller

Folkevalgte må spille på lag med administrasjonen for å løse kommunens samfunnsoppdrag.

Et godt samspill krever gjensidig respekt og aksept for hverandres roller. Tillit er helt sentralt.

Spill hverandre gode!

Felles lederskap

Folkevalgt lederskap

Felles
oppdrag,
men med
ulike roller

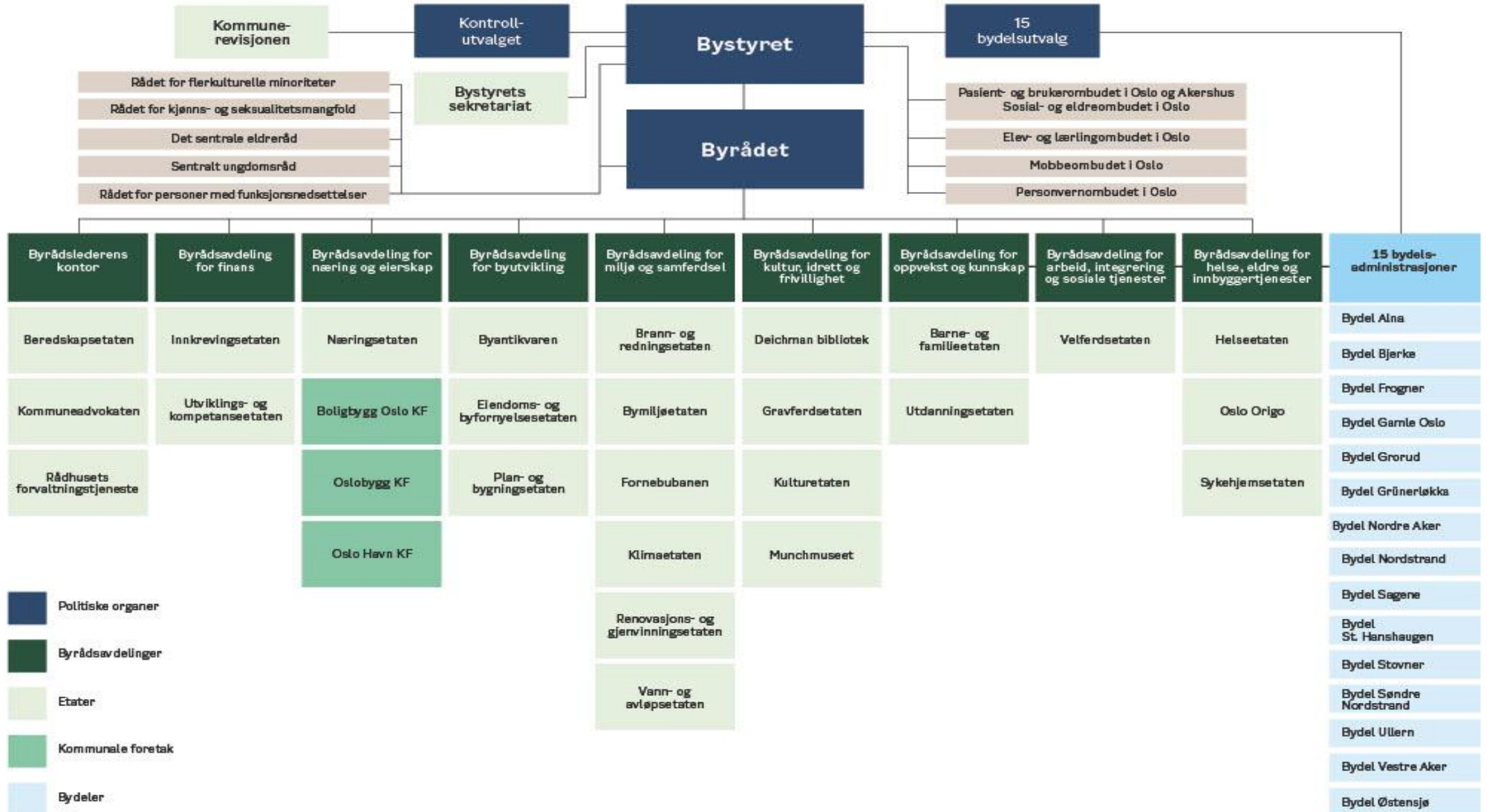
Administrativt lederskap

Hvordan få til et godt samspill?

«Samspillet mellom folkevalgte organer og administrasjonen
forutsetter en kontinuerlig og god rolleavklaring og respekt for
hverandres roller.»

Spill hverandre gode!

Organisasjonskart Oslo kommune

Tiltak for god samhandling

- Godt politisk klima
- Omforent rolleforståelse
- Gode rutiner for rapportering
- Når skal folkevalgte involveres?
- Tydelige vedtak
- Åpne samtaler mellom de folkevalgte og administrasjonen
- Samme informasjon til alle folkevalgte til samme tid

23 ~ 27

Foto: Siv Dolmen

Kommuneloven - Bydelsdirektørens rolle tydeliggjort

- Klarere skille mellom administrasjonen og de folkevalgte
- Bydelsdirektørens utredningsplikt og iverksettingsplikt er presisert
- Folkevalgtes organers føringer og instruksjoner på bydelsdirektørens arbeid skal skje i form av vedtak
- Bydelsdirektøren har det løpende personalansvaret

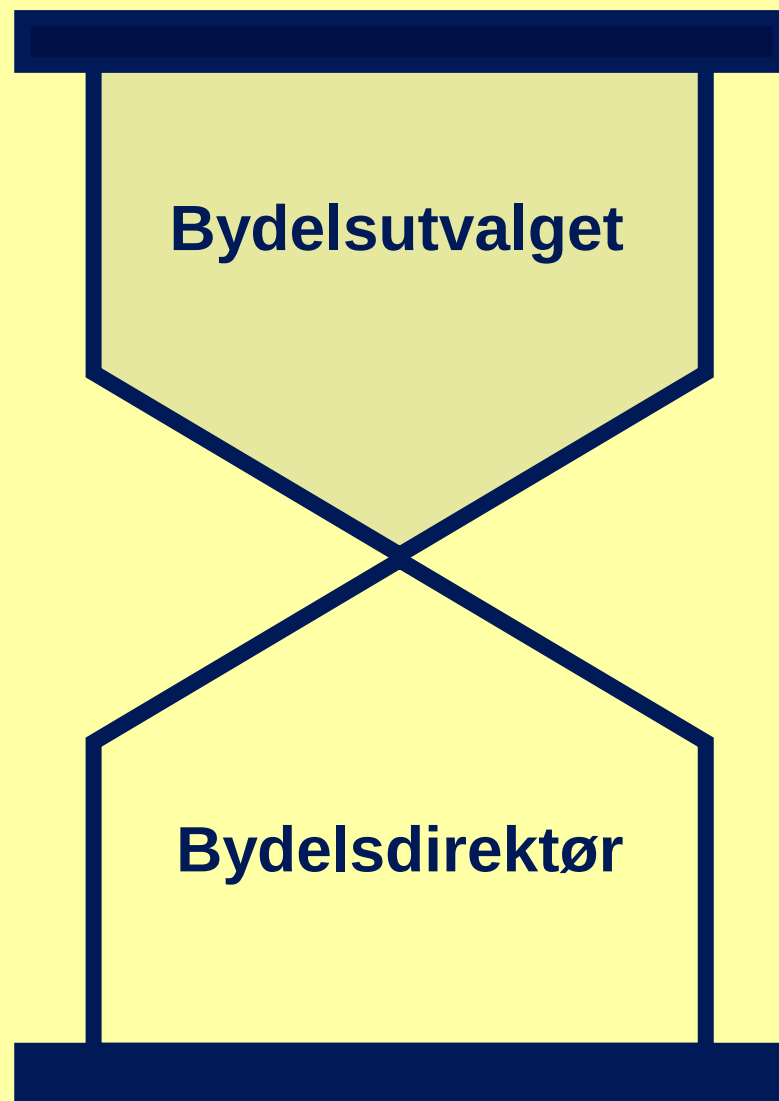
Bydelsdirektørens lederrolle

Bydelsdirektøren har et drifts- og samordningsansvar for

- tjenesteutvikling
 - organisasjonsutvikling
 - samfunnsutvikling
 - økonomistyring
- } Etter mål som bystyret, byrådet og bydelsutvalget setter

Ledelse handler også om å lage større prosesser og legge til rette for mestring, motivasjon og utvikling av kompetanse.

Noen ganger er skillet tydelig

På andre områder kan skillet være mer utydelig

Bydelsutvalget

Bydelsdirektør

23 ~ 27

Delegering til bydelsdirektøren

- Delegering betyr overføring av myndighet
- Det er verken hensiktsmessig eller effektivt at de folkevalgte organene skal fatte alle beslutninger selv.
- Folkevalgte avklarer de prinsipielle spørsmålene.
- Bydelsdirektøren behandler enkeltsakene på grunnlag av dette
- **NB! I Oslo – to delegasjonslinjer.**

Foto: ScanStockPhoto

Fra FoU-rapporten (forskning og utvikling)

Styrket lederskap i kommunal sektor – gjeldende rett, roller og rolleforståelse mellom folkevalgte og kommunedirektør

Morten Øgård m.fl.

<https://www.ks.no/contentassets/242e99d0a57a4ba0a3504c0956d801f2/KS-FoU-Styrket-lederskap-i-kommunal-sektor-delrapport-2.pdf>

Fra FoU-rapporten – noen sitater

Et formelt adskilt lederskap i tett samarbeid

- To ulike ledere – én politisk og én administrativ leder ...
- I teorien skal ikke de folkevalgte blande seg inn i saksforberedelsesprosessen, og administrasjonen skal ikke blande seg i politikkutforming.

Summing i grupper:

Hvordan skal vi legge til rette for at det gode samspillet
finner sted?

Intervjue enkeltpolitikere og bydelsdirektør

Forventningsavklaring

Folkevalgte

Hvilke forventninger har vi til administrasjonen for å få til et godt samarbeid?

Bli enig om tre punkter som kan løftes i plenum

Administrasjonen

Hvilke forventninger har vi til de folkevalgte for å få til et godt samarbeid?

Bli enig om tre punkter som kan løftes i plenum

Samtale mellom BU-leder og bydelsdirektør om forventningene

Arbeidsgiverrollen

Bystyret som kollegium har det
øverste arbeidsgiveransvaret for
alle ansatte i Oslo kommune

Bydelsutvalgets arbeidsgiverrolle?

..... jf. de to linjene i Oslo kommunes
organisasjonskart

BU har ingen arbeidsgiverfunksjoner!

Bydelsdirektøren har det løpende arbeidsgiveransvaret

Ansette,
suspensjon,
oppsigelse
og avskjed

Innvilge /avslå
permisjons-
søknader

Lede den
samlede
administrasjonen

Oppfølging av
sykefravær

Fastsette lønn

Partssammensatt utvalg

- Obligatorisk
- Representanter for arbeidsgiver og arbeidstakere
- Kommunens arbeidsgiverpolitikk
- Løpende personalansvar ligger etter loven til kommunedirektøren

Samspillet med lokalsamfunnet

5

Utfordringer for kommunal sektor

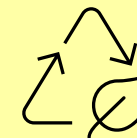
Mangel på
kompetanse og
arbeidskraft

Trangere økonomi
krever tøffere
prioriteringer

Demokratiet
under press

Kort tid på å kutte
klimautslipp og
sikre
naturmangfold

Økt helse- og
omsorgsbehov

Digitaliserings-
arbeidet er for lite
samordnet

Flere står utenfor
arbeids- og
samfunnslivet

Økende risiko for
kriser og
uønskede
hendelser

Dere er ikke alene om å skape et godt lokalsamfunn. Men dere har et særlig ansvar som folkevalgte.

23 ~ 27

Foto: Shutterstock

Hvorfor + hvem + når = hvordan

Hvorfor involvere lokalsamfunnet?

- Informasjon
 - for bedre beslutninger
- Forankring og tillit
 - ved å lytte, ta hensyn til, beslutte
- Læring
 - ut fra ønsker og behov, og for å foreta prioriteringer

Hvem skal involveres?

- Svaret vil ofte variere fra sak til sak
- Noen vedtak berører enkeltgrupper spesielt sterkt
- Oppsøk innbyggerne der de er
- Deltakelsen må skje på innbyggernes premisser
- Unngå «ekkokamre»

23 ~ 27

Foto: Terje Lien

Når skal involveringen skje?

- Tidspunkt er avhengig av formål
- Hvor grundig trenger saken å være utredet før innbyggerne skal mene noe om den?
- Muligheten for å påvirke er større tidlig i en beslutningsprosess

Hvordan involvere?

- Informer om politiske saker
- Be om innspill
- Bruk medvirkningsrådene aktivt
- Være pådriver for innbyggermedvirkning i kommunen

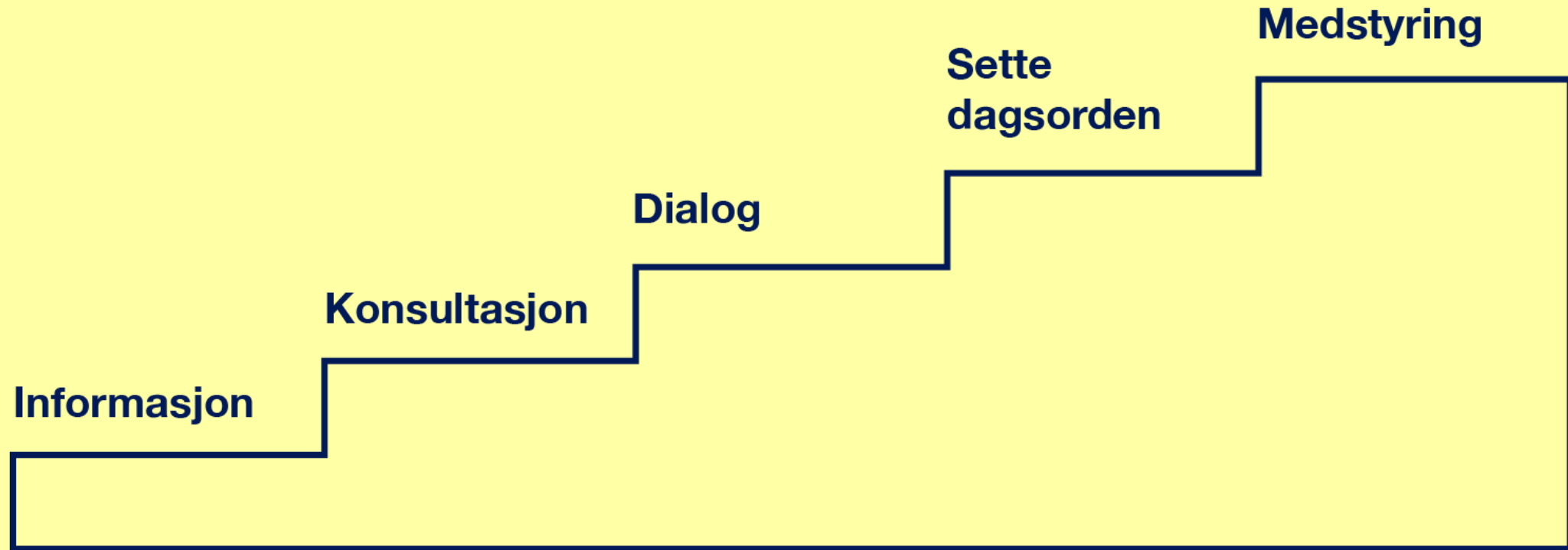
23 ~ 27

Foto: KS

Kommunestyresal 337

Deltakelsestrappa

Diskusjonsoppgave

Kommuneloven skal legge til rette for det lokale folkestyret og et sterkt og representativt lokaldemokrati med aktiv **innbyggerdeltakelse**.

Hvilken rolle ønsker bydelsutvalget å ta? Hva kan administrasjonen bidra med?

Gode råd er godt å ha!

- Utnytt kunnskapen og kompetansen i rådene:
 - Eldrerådet
 - Rådet for personer med funksjonsnedsettelse
 - Ungdomsråd
- Spill rådene gode!

Dilemmaer

- De som roper høyest og de som aldri sier noen ting
- Er noen stemmer «viktigere» enn andre?
- Deltakelse i enkeltsaker uten helhetsperspektivet
- Ting tar tid – innbyggerne er utålmodige
- Innbyggerne mener, dere beslutter

Refleksjonsoppgave

Hvordan fungerer samarbeidet mellom bydelsutvalget og rådene i vår bydel?

Bruker vi rådene godt nok?

23

27

Takk for oss

KS ønsker alle lykke
til!

23

27

Evaluering

